

Jaarverslag over de uitvoering 2015

Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020

Jaarverslag over de uitvoering 2015

Plattelandsontwikkelingsprogramma
2014-2020

Auteur: Regiebureau POP
Datum: september 2016

Jaarverslag over de uitvoering 2015

Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Opbouw van het programma
3. Uitvoering
4. Organisatie
5. Communicatie
6. Ontwikkelingen

Bijlage

1. Prestatiekader

1. Inleiding

Nederland neemt deel aan het Europese uitvoeringsprogramma voor plattelandontwikkeling 2014 – 2020. Dit programma is een onderdeel van het Gemeenschappelijke Landbouw beleid (GLB). Het Nederlandse programma (POP3) richt zich vooral op de ondersteuning van landbouwondernemingen. Het programma is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken in samenwerking met de twaalf provincies.

De Europese bijdrage in het POP3-programma is € 607,3 mln voor de periode 2014 – 2020. De verplichte bijdrage van de Nederlandse overheid is geraamd op € 448,8 mln, zodat ruim € 1 miljard beschikbaar is voor het platteland.

De provincies hebben in het POP3 een belangrijker rol gekregen dan in het vorige programma periode. Het grootste deel van de uitvoeringsmaatregelen wordt onder verantwoordelijkheid en gefinancierd door van de provincies uitgevoerd.

Na een intensieve voorbereiding waarbij vele partijen betrokken zijn geweest is eind 2014 het programma voor goedkeuring ingediend bij de EU. Op 16 februari 2015 is het POP3-programma goedgekeurd en kon de uitvoering formeel van start.

Op 30 april 2015 is in het Spoorwegmuseum te Utrecht een bijeenkomst gehouden om het POP3 aan belanghebbende organisaties waaronder provincies, waterschappen, LTO, natuur en milieuorganisaties, te presenteren.

Jaarlijks zal Nederland verslag doen van de voortgang van het programma. Hiervoor is een speciaal format afgesproken, dat vooral bedoeld is voor communicatie naar Brussel. Voor de Nederlandse belanghebbende is besloten om een publieksvriendelijke samenvatting te publiceren. Dit is het eerste jaarverslag en zal in de komende jaren in vorm zich verder ontwikkelen.

2. Opbouw van het programma

Het Europese programma kent vastgestelde doelen en prestaties. Nederland heeft bij het opstellen van het programma een duidelijke focus aangebracht in de te bereiken de doelen en maatregelen van POP3

Het Nederlandse programma richt zich op de volgende doelen, verdeeld in maatregelen:

1. Stimuleren van een concurrerende landbouw (beschikbaar in programma € 375,2 mln)
  - M01 Kennisoverdracht en voorlichtingsacties
  - M03 Kwaliteitsregeling voor landbouwproducten en levensmiddelen
  - M04.xx Investerings in materiële activa
  - M16 Samenwerking
  - M17 Risicomanagement / Brede Weersverzekering
2. Zorgen voor een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie (beschikbaar in programma € 557,3 mln)
  - M04.4.1 Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen PAS
  - M04.4.2 Niet productieve investeringen voor water
  - M10 Agromilieu- en klimaatsteun
  - M13 Dierenwelzijn
3. Realiseren van een evenwichtige territoriale ontwikkeling van plattelandseconomieën en -gemeenschappen, met inbegrip van het scheppen en behouden van werkgelegenheid (beschikbaar in programma € 80,2 mln)
  - M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van LEADER

4. Technische bijstand (beschikbaar in programma € 43 mln)

Overzicht voortgang programma POP3 (bedragen x € 1 mln)

Doelen/maatregelen	Beschikbaar budget			Overheidsuitgaven	
	EU-bijdrage	NL-overheid	Totaal	2015	2014 - 2015
1. Stimuleren van een concurrerende landbouw					
M01 Kennisoverdracht en voorlichtingsacties	7,29	7,29	14,58		
M03 Kwaliteitsregeling voor landbouwprodukten en levensmiddelen			-		
M04.xx Investerings in materiële activa	144,00	144,00	288,00		
M16 Samenwerking	21,61	21,61	43,22		
M17 Risicomanagement / Brede Weersverzekering	14,69	14,69	29,38	6,98	6,98
	187,59	187,59	375,18	6,98	6,98
2. Zorgen voor een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie					
M04.4.1 Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen PAS	60,11	60,11	120,22		
M04.4.2 Niet productieve investeringen voor water	60,00	60,00	120,00		
M10 Agromilieuo- en klimaatsteun	237,82	79,27	317,09	38,75	38,75
M13 Dierenwelzijn			-		
	357,93	199,38	557,31	38,75	38,75
3. Realiseren van een evenwichtige territoriale ontwikkeling van plattelandseconomieën en - gemeenschappen. met inbeerp van het scheppen en behouden van werkgelegenheid					
M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van LEADER	40,09	40,09	80,18		
4. Technische bijstand					
M20 Technische bijstand	21,70	21,70	43,40		
Totaal programma POP3	607,31	448,76	1.056,07	45,73	45,73

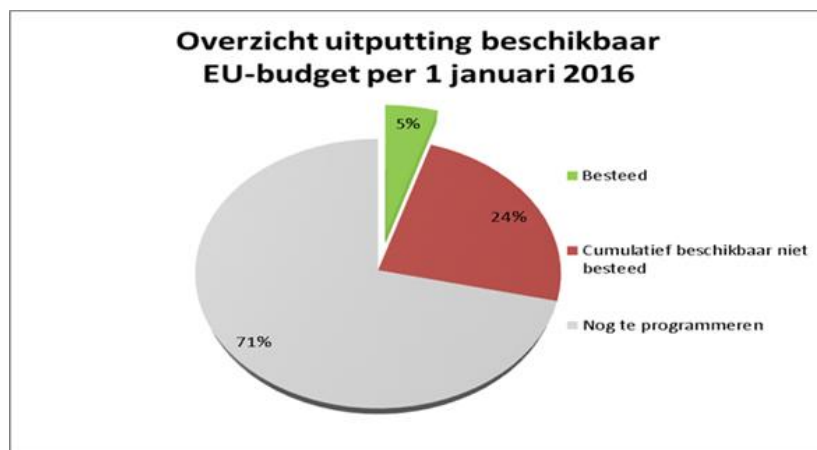
De verantwoording van de voortgang van de prestaties bestaat niet alleen uit financiële informatie. Tevens wordt gerapporteerd over geleverde prestaties. In het POP3 programma zijn prestatie indicatoren (tabel op bijlage 1) opgenomen die Nederland in 2023 verwacht te halen

Twaalf provincies en het ministerie van EZ zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma POP3. Alle dertien zijn zelfstandige bestuursorganen met elk een eigen beleid. Wel kiezen de twaalf provincies en het Ministerie voor een eenduidige uitvoering van het programma, Met behoud van de regionale verschillen.

In 2015 is hiervoor de modelverordening vastgesteld, welke provincie kunnen gebruiken voor het vaststellen van hun provinciale regelgeving. Daarnaast heeft het CvT in juni de selectiecriteria vastgesteld, hierbij is wel besloten om in 2016 de selectiecriteria verder aan te scherpen.

3. Uitvoering

Na vaststelling van het programma is gestart met de uitvoering van het programma. Zoals gemeld wordt het programma grotendeels uitgevoerd via verschillende subsidieregelingen. In 2015 is geïnvesteerd in het opstellen van de diverse regelingen. De verschillende partijen en de aanscherping van de regelgeving in Europa, mede naar aanleiding van controles door het Europese audit comité in het vorige plattelandsprogramma vragen meer zorgvuldigheid om een verantwoorde subsidieregeling op te stellen. De provincies hebben besloten om een beperkt aantal regelingen open te stellen.

Hieronder wordt per doel de ontwikkelingen in 2015 weergegeven:

1. Stimuleren van een concurrerende landbouw

De voorbereiding van de openstellingen is in volle gang. De provincie Noord Brabant heeft eind 2015 binnen maatregel 1 de regeling "trainingen, workshops en coaching van ondernemers" en binnen maatregel 4 "fysieke investeringen in innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen" opengesteld.

In 2015 is binnen maatregel 17 "de brede weersverzekering" gestart met de deelname van 1.032 landbouwbedrijven, waarmee het streefgetal voor 2017 al ruimschoots wordt gehaald. De overheidsbijdrage in de verzekering bedraagt in 2015 € 6,98 mln.

De provincies hebben gezamenlijk besloten om de openstelling van de Jonge Landbouwers in 2015 gezamenlijk uit te voeren. De voorbereiding vraagt iets meer tijd en is pas 1 maart 2016 opengesteld.

De ontwikkeling van het financiële instrumentarium "Garantstelling marktintroductie risicovolle innovaties" is afhankelijk van de bereidwilligheid van de banken om mee te werken. Het In het Comité van Toezicht van december 2015 is gemeld dat het nog onzeker of het instrumentarium binnen het programma kan worden geëffectueerd.

De overgangsdossiers maatregel 125 (POP2) worden in POP3 binnen maatregel 4 vanaf 2016 afgewikkeld, omdat in 2015 voorrang is gegeven aan de afwikkeling van de dossiers die onder POP2 afgehandeld moesten worden. Per 31 december 2015 worden de investeringslasten voor deze dossiers geraamd op € 43,7 mln.

2. Zorgen voor een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie

De uitvoering van het Agrarisch Natuurbeheer met de doorlopende contracten (maatregel 214 POP2) leidt tot een betaling van € 38,75 mln, waarbij het beheersgebied 129.793 ha bedraagt. Dit is ruim

boven de verwachte prestatie in 2017. Deze contracten kennen (deels) een doorloop naar de komende jaren.

In 2015 hebben alle provincies de regeling voor agro-milieu maatregelen "Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer" opengesteld. De regeling is volledig vernieuwd ten opzichte van de oude regeling in POP2, waarbij de belangrijkste is de wijziging van individuele naar collectieve contracten. 40 collectieven hebben een subsidieverzoek ingediend. Voor alle 40 aanvragers is inmiddels de beschikking vastgesteld.

De overgangsdossiers maatregel 216 (POP2) worden in POP3 binnen maatregel 4 vanaf 2016 afgewikkeld, omdat in 2015 voorrang is gegeven aan de afwikkeling van de dossiers die onder POP2 afgehandeld moesten worden. Per 31 december 2015 worden de investeringslasten voor deze dossiers geraamd op € 12,8 mln.

Een belangrijk onderdeel in de notificatie is de aanpassing van het systeem van Agrarisch Natuurbeheer, van individueel naar collectief. Deze aanpassing in aanpak leidt niet tot wijziging van het indicatorplan binnen maatregel 10. In 2015 is na het indienen van de notificatie de nieuwe regeling Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer opengesteld. De subsidieperiode start per 1 januari 2016.

In 2016 worden nog aanvullingen op de bestaande beschikkingen verwacht.

3. Realiseren van een evenwichtige territoriale ontwikkeling van plattelandseconomieën en -gemeenschappen, met inbegrip van het scheppen en behouden van werkgelegenheid

In 2015 heeft het Landelijke Selectiecomité 20 ingediende Lokale Ontwikkelingsstrategieën (LOS) van de Leader-groepen beoordeeld. In oktober is bekend gemaakt dat alle LOS'sen positief beoordeeld waren en dat na de formele goedkeuring door de provincies de Leadergroepen van start konden gaan. Op 25 november is een landelijke startbijeenkomst georganiseerd voor Leader in POP3.

De provincie Overijssel heeft binnen maatregel 19, steun voor lopende kosten en dynamisering LEADER eind 2015 open gesteld. De overige provincies stellen in 2016 voor de Leadergroepen de subsidieregeling kan worden opengesteld

Op 25 november is een landelijke startbijeenkomst georganiseerd voor Leader in POP3. Ongeveer 120 deelnemers waren hierbij aanwezig om getuige te zijn van de landelijke aftrap van de nieuwe programmaperiode voor Leader. De bijeenkomst is goed beoordeeld door de deelnemers en er was veel animo om een nieuwe landelijke bijeenkomst te gaan organiseren zodra alle 20 Leadergroepen daadwerkelijk operationeel zijn.

4. Technische bijstand

Technische bijstand is een financiële bijdrage voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, evaluatie, controle en audit van het programma zoals genoemd in art 59 lid 1 van VO (EU) 1305/2013.

Het Regiebureau POP voldoet volledig aan de voorwaarden en doet apart verslag van haar activiteiten. (http://regiebureau-pop.nl/sites/default/files/u111/Jaarverslag_Regiebureau_2015.pdf)

De belangrijkste producten van het Regiebureau POP:

- Het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma 2014 – 2020 en de eerste notificatie (zie hoofdstuk 6 Ontwikkelingen)
- Het opstellen van het uitvoeringskader en de modelverordening.
- Het handboek "monitoring en evaluatie" ; waarin beschreven wordt welke data verzameld gaat worden om het verloop van het programma POP3 te monitoren en evalueren. Het CvT heeft het handboek op 2 december 2015 vastgesteld.

- Uniforme werkwijze provincies en Betaalorgaan
- De Netwerk Support Unit (NSU), de nieuwe gangmaker van het Netwerk Platteland, is op 1 april 2015 van start gegaan. De NSU faciliteert het Netwerk Platteland met informatie, inspiratie en inhoudelijke en financiële steun
- De Netwerkstrategie en communicatiestrategie is in de vergadering van het CvT van 24 juni 2015 vastgesteld (zie ook hoofdstuk 5 Communicatie)

4. Organisatie

De Minister van EZ is namens Nederland de managementautoriteit voor de uitvoering van het POP3. Deze rol is voor een belangrijk deel gedelegeerd aan de provincies voor de uitvoering van de maatregelen.

Het Regiebureau POP is het uitvoeringsorgaan, waarbij het programmateam de ondersteuning van de management autoriteit, minister van EZ, bij de uitvoering van het programma verzorgt. Binnen het Regiebureau is ook de Netwerk Support Unit opgenomen.

De Netwerk Support Unit (NSU) is de nieuwe gangmaker van het Netwerk Platteland voor de POP3 periode is. Per 1 april 2015 was de NSU voltallig en is het team van start gegaan. De NSU faciliteert het Netwerk Platteland met informatie, inspiratie en inhoudelijke en financiële steun. In de vergadering van het CvT van 24 juni 2015 is de Netwerkstrategie POP3 vastgesteld.

Voorafgaand aan de start van het programma hebben alle organisaties werkafspraken gemaakt voor een gefocuste uitvoering. De bestuursovereenkomst afgesloten tussen provincies en het RVO.nl vormt het uitvoeringskader van het programma. In deze overeenkomst hebben provincies en RVO.nl, o.a. betaalorgaan, de rollen tijdens de uitvoering gedefinieerd.

5. Communicatie

Het Regiebureau POP heeft in 2015 een communicatiestrategie ontwikkeld, dat leidde tot het communicatieplan. Dit plan is op 24 juni 2015 in het CvT vastgesteld.

Voor communicatie van het programmateam en de NSU ontwikkelt het Regiebureau een nieuwe website. In het voorjaar van 2016 is deze website www.regiebureau-pop.nl beschikbaar. De bestaande website van het Netwerk Platteland heeft 1575 unieke bezoekers per maand. Eind 2015 waren 2579 personen geabonneerd op de Nieuwsbrief. Ook via Twitter, Facebook en LinkedIn zijn berichten naar het Netwerk Platteland gestuurd en is interessante informatie gedeeld.

NSU heeft in 2015 voor de provincies verschillende bijeenkomsten georganiseerd op het gebied van innovatie in de landbouw. Zowel op provinciaal niveau als landelijk. Deze hebben geleid tot inzichten en afspraken over openstellingen, selectiecriteria en wijze van beoordeling van innovatieve projecten.

Het Europees Innovatie Partnerschap in de landbouw (EIP-agri) is een nieuw initiatief van de Europese Commissie, dat erop gericht is innovaties van agrarische ondernemers meer kans te geven door ze te verbinden met kennis en ervaring die deze ondernemers niet zelf kunnen mobiliseren. De samenwerking betreft ook samenwerken in innovatie met bestaande of andere groepen, kennisoverdracht en voorlichting, investeren in innovatie en garantstelling marktintroductie innovaties. Op 5 november is een voorlichtingsbijeenkomst over innovatie in de landbouw gehouden voor adviseurs en innovatiemakelaars. Deze kunnen een rol spelen bij de ondersteuning van initiatiefnemers. Hierdoor komen meer en betere innovatieprojecten tot stand. Er waren ca. 40 personen aanwezig.

Ruim 50 personen die een rol hebben bij landbouwinnovatie zijn in 2015 gesprekken gevoerd. Dit betrof onder andere Ontwikkelingsmaatschappijen, Topsectoren, Kamer van Koophandel, initiatiefnemers en adviseurs. Het doel van de gesprekken was: informeren over maatregelen en

werkwijze POP3, adviseren van potentiële initiatiefnemers over hun plannen en uitbreiden van het netwerk.

De permanente vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Den Haag organiseert samen met EZ en de managementautoriteiten van de verschillende Europese fondsen jaarlijks de Europa Kijkdagen. In 2015 is gekozen voor zogenaamde boegbeeldprojecten. De vrijloopstal Plus in het Brabantse Bladel was het boegbeeldproject voor het Plattelandsontwikkelingsprogramma. Van dit project is promotiefilmpje gemaakt en de vrijloopstal was te bezichtigen tijdens de Kijkdagen. Ook kon een bezoek worden gebracht aan de molen van Vrieze's Erfgoed en aan het heringerichte natuurgebied Oostvaardersveld. 2015 konden in totaal circa 25 POP projecten worden bezocht.

6. Ontwikkelingen

De regelgeving biedt ons de mogelijkheid om middelen vanuit pijler 1 van het GLB over te hevelen naar POP3 (pijler 2 van GLB).

Na vaststelling van het POP3 is gestart met de eerste notificatie waarin een bedrag van € 158 mln vanuit pijler 1 extra beschikbaar komt voor POP3. Dit bedrag wordt ingezet om projecten te ondersteunen voor watermaatregelen en enkele specifieke sectoren in de agrarische sector (o.a. rundvee- en aardappelmeelsector). De waterschappen zullen de extra middelen voor watermaatregelen verdubbelen.

In de notificatie is eveneens benut om het gewijzigde systeem van Agrarisch Natuurbeheer, van individueel naar collectief, te effectueren.

De notificatie is vastgesteld op 6 januari 2016, zodat de informatie in het jaarverslag 2016 verder uitgewerkt wordt.

De aangescherpte beoordeling van de Europese audit-comité vraagt om duidelijke voorwaarden in de subsidieregelingen voor de uitvoering van de maatregelen. In 2015 is gestart om de selectie criteria aan te scherpen. De aanvrager krijgt hierdoor meer inzicht in de mogelijkheden en kansen voor subsidie. Het CvT neemt hierover in 2016 nieuwe besluiten, waardoor de kwaliteit van de uitvoering van het POP3 verbetert.

Ontwikkeling prestatiekader periode 2014 - 2015					
Priority	Indicator	Gerealiseerde resultaat opgenomen in prestatiekader	Bereikt resultaat t/m 2015)** (C)-(A/E)	Mijlpaal 2018 (D)	Streefwaarde 2023 (programma +/- top up) (E)
P2	Totale overheidsuitgaven P2 (€ x 1 mln)	0	0%	17%	345,80
P2	Aantal landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in de herstructurering en modernisering (aandachtsgebied 2a) + bedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)	0	0%	17%	2.178
P3	Totale overheidsuitgaven P3 (€ x 1 mln)	6,98	24%	33%	29,38
P3	Aantal landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten/korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen (aandachtsgebied 3A)				0
P3	Aantal landbouwbedrijven dat deelneemt aan regelingen inzake risicobeheer (aandachtsgebied 3B)	1.032	145%	50%	710
P4	Totale overheidsuitgaven P4 (€ x 1 mln)	38,75	7%	30%	557,66
P4	Landbouwgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan biodiversiteit (ha) (aandachtsgebied 4A) + het verbeteren van het waterbeheer (ha) (aandachtsgebied 4B) + het verbeteren van het bodembeheer en het voorkomen van bodemerisatie (ha) (aandachtsgebied 4C)	129.793	143%	90%	90.500
P6	Totale overheidsuitgaven P6 (€ x 1 mln)	0	0%	17%	80,18
P6	Aantal gesteunde concrete acties ter verbetering van de basisdiensten en infrastructuur in plattelandsgebieden (aandachtsgebieden 6B en 6C)				0
P6	Bevolking die valt onder plaatselijke groepen (aandachtsgebied 6B)	0	0%	100%	2.100.000

In de tabel zijn de prestatie indicatoren opgenomen die Nederland in 2023 verwacht te halen. Daarnaast is het van belang om in 2018 van een aantal geselecteerde indicatoren een resultaat te behalen. De EU gebruikt deze prestatie indicatoren in 2018 voor verrekening van de prestatiereserve. Deze reserve is een mogelijke korting wanneer de prestatie in 2018 niet gehaald is. Behalve de kwantitatieve indicatoren bij de prioriteiten 3 en 4 (groene arcering) zijn de verwachte indicatoren in 2018 nog niet in bereikt.